

El Tarancón que n

El cardenal ha mort! Visca el cardenal! Sembla la consigna universalment admesa davant del fet –ja històric– que omplia de religiositat tota la setmana passada. A les 5.36 hores del dilluns 28 de novembre expirava, víctima d'un càncer de pulmó, el cardenal Vicent Enrique i Tarancón, a l'edat de 87 anys. La clínica valenciana Casa de Salud es convertia en un formiguer on s'emmagatzemava el condol, esperant que el cos embalsamat del cardenal trobara repòs etern en la col·legiata de San Isidro, a Madrid. I enllà de l'òbit, l'obvietat. Tothom, sense excepció, l'ha lloat en l'hora dels adéus. Ha estat l'oportunitat definitiva per deïficar la transició política. Ni tan sols els agnòstics han resistit la confessió última. Compartir orfanat i aprovar l'examen de democràcia no és oportunitat de cada dia.

Ara bé, no hi ha record sense oblit. I el cardenal Tarancón, en el seu traspàs, s'ha emportat alguna distracció. Algunes de les persones que l'han conegut en moments clau de la seua carrera político-religiosa parlen ara d'aquest borrianenc que un bon dia de 1945 arribà a Solsona per fer de bisbe. Aleshores, l'arxiprest de Vila-real, es convertí en l'"obispo más joven de España". Comptava 38 anys i un caràcter agosarat. Era un capellà amb pell de bisbe, que s'estimava més estar al cas d'allò que passava al carrer que no pas florir-se entre les parets del bisbat. Tarancón, en la quintada de bisbe, predicava pertot arreu i vessava una generositat i una bonhomia que li va costar, en alguna ocasió, i segons que recorda mossèn Josep M. Ballarín, algún "cop de crustó". L'ex-rector de Queralt no s'està de dir, però, que Tarancón era, aleshores, "un franquista de sis i sis".

La mort del cardenal Vicent Enrique i Tarancón, el passat 28 de novembre, ha portat moltes opinions compartides. Els oblits, però, també han estat comuns. No ha parlat ningú del president de la Conferència Episcopal Espanyola que va defensar la unitat del català o una TVV monolingüe.

Al bisbe nouvingut, la guerra civil el va agafar, dit en les paraules comprensives de mossèn Ballarín, "a l'altre bàndol" i quan va arribar a Catalunya "es va trobar amb la repressió". Tarancón va fer possessió del bisbat de Solsona amb un exercici que l'ex-rector de Queralt entén que és un exemple d'allò que no ha de fer mai un bisbe: "Va espardigolar els capellans més significatius per les muntanyes de la zona". I a molts els va arruinar la carrera eclesíastica per sempre. Aquest no era el cas de mossèn Ballarín, a qui Tarancón va traure del seminari de Solsona perquè no estava d'acord amb la manera com el portava, per després enviar-lo a Queralt. "Això –recorda mossèn Ballarín–, va ser un regal i puc dir, per tant, que a mi no em va trepitjar".

L'escriptor Jaume Lorés era seminarista a Solsona quan va conèixer el bisbe Tarancón, qui va traure'l del seminari un any després que mossèn Ballarín, i dos anys després d'haver-lo admès, en un moment delicat, quan Lorés estava processat. Aleshores, els seminaristes feien una revista que es deia *L'Infantil*, escrita íntegrament en català i que Tarancón autoritzava a més de participar-hi una mica –"sense ell no es podia fer res"–, segons que recorda l'escriptor. El cardenal traspasat afirma, en el llibre *Converses amb un cardenal valencià*, de la periodista Fúlvia Nicolàs i editat per Tàndem Edicions i que es presentarà el proper 13 de desembre, respecte a aquella època: "Em va impactar d'una manera tan forta [ser bisbe] que en tres mesos vaig passar de tindre els cabells negres com l'*azabache* a quedar-me el cap mig blanc. (...) Jo no m'hi vaig sentir mai estrany [a Solsona], primerament perquè jo parlava valen-

En record del cardenal Tarancón

El passat dia 28 de novembre moria el cardenal Vicent Enrique i Tarancón, a la ciutat de València, després d'una malaltia ben curta. Havia estat bisbe de Solsona, ja als seus 38 anys d'edat. Fou el bisbe més jove de tot l'estat espanyol. I fins poc abans de la seva mort, amb una salut de ferro. No sé si mai va haver de menester per a res el metge en la seva estada de 18 anys a la ciutat i diòcesi de Solsona.

Quan ell va venir a Solsona l'any 1946, jo feia el primer curs de teologia al Seminari de la diòcesi solsoniana.

L'any 1951, amb l'elecció del Dr. Josep Pont i Gol, el secretari de cambra d'en Vicent, com a bisbe de Sogorb, vaig deixar la diòcesi de Solsona, a la qual he tornat ara fa quatre anys i mig, quan el cardenal ja reposava en la jubilació reglamentària al xalet d'una família amiga, a Vila-real, prop de Castelló de la Plana.

En Vicent fou un home d'Església. Un bisbe amb visió de futur, dinàmic, actiu, nerviós si voleu, però que semblava que intuís els camins que ell i l'Església havien de seguir per arribar

a port segur. No cal que digui ara, perquè és coneguda de tothom, la seva actuació clarivent i eficaç en els moments del canvi de règim en el pas cap a la democràcia.

M'estimo més parlar sobre la seva manera d'actuar i d'entendre, en el seu temps de Solsona, pel que fa a les coses de casa nostra, del nostre país. Tarancón va rebre la formació especialment al Seminari-Universitat de València. I influí molt en ell la seva estada a Madrid, en la Casa del Consiliario de la qual fou un dels fundadors.

ha recordat ningú

cià, i això em va ser molt útil. En aquells anys hi havia molts pagesos que no sabien el castellà, perquè llavors no hi havia ni televisió ni amb prou feines ràdio... A mi em deien que era *del Regne*, i els feia gràcia el meu accent, però ens vam entendre molt bé. Era el lloc adequat per a mi. Inclús en aquells anys, en la vida normal, i també en la religió, es feia en català. La missa era en llatí, però la predicació era en català”.

Mossèn Ballarín ho veu diferent, quan recorda que Tarancón en aquella època tenia “un refús instintiu als sentiments catalans, fins a l'extrem que jo li vaig sentir a dir, en una conversa al seminari, als superiors: “El català ha d'acabar essent un idioma familiar i prou”. I a continuació, davant la cara astorada que vam fer tots, va contestar: ‘Ei, senyors, que jo a ma casa parle valencià!’”.

Amb tot, el cardenal Tarancón va estar com a bisbe de Solsona divuit anys. “Al final estava a disgust –diu Lorés– perquè volia marxar i sovint gastava mal humor, la qual cosa també va suposar que entre els capellans no hi hagués la mateixa acollida que en els primers anys”. I el cardenal ho veu de la següent manera en el llibre *Converses...*: “Les males llengües –que a vegades tenen raó–, sempre han dit que, si vaig quedar-me a Solsona, va ser per culpa d'aquella pastoral [*“El pan nuestro de cada día”*, publicada l'any 1950, contra l'estraperlo del pa]. “Aquest ja no eixirà mai de Solsona”, van dir. Jo no ho sé, però de tota manera crec que va ser providencial, perquè aquella estada tan llarga en una diòcesi relativament senzilla va ajudar-me molt a madurar com a bisbe i com a home.

Això el va portar a dedicar-se amb intensitat a l'Acció Catòlica Espanyola. Ben al revés del secretari particular que ell es va portar a Solsona, Mossèn Rafel Escuder, que era Consiliari de la Federació de Joves Cristians de Catalunya, els feiocistes. Formació, doncs, i punts de mira, com podeu comprendre, molt diferents els de l'un i l'altre.

Sí, però, que vull remarcar una dada prou important que demostra, no obstant això que acabo de dir, el seu capteniment per Solsona. Al Seminari de Solsona va ser el primer lloc on es va editar una revista totalment en català. Va començar l'any 1949 o 1950 i pot-

ser va ser la primera que s'editava així, en català. Es titulava *L'Infantil*. Hi havia por que l'administració del Govern hi podria posar alguna dificultat. Ell, Tarancón, com a bisbe, va assumir tota la responsabilitat de la revista.

Dic tot això afegint que, bisbe capdavanter com era en aquell temps del seu episcopat solsoní, més que inquietar-se i preocupar-se per la cultura i la llengua del nostre país i del seu origen, ell anava per altres camins de servei a la societat en què vivia.

Cal també considerar l'aspecte social de la seva obra al bisbat de Solsona. A més de l'establiment de dues escoles de Formació Professional, una a Solso-

na mateix i l'altra a Navàs, totes dues avui dia encara funcionant amb un nombre elevat d'alumnes, hem de remarcar la seva sol·licitud per als moviments obrers, sobretot l'HOAC, un dels dirigents de la qual, en Guillem Rovirosa, era un seu íntim amic i l'havia portat al Seminari diocesà en tasques ben importants amb els seminaristes.

A la ciutat de Solsona, i a tot el seu bisbat, el record del bisbe Tarancón, avui el cardenal acabat de morir, serà de bona memòria, d'un bisbe que va estimar el poble i va ésser estimat pel seu poble.

Antoni Deig
Bisbe de Solsona

LA LENGUA DE LOS VALENCIANOS

LOS MIEMBROS, MIEMBROS DE NÚMERO DE LAS ACADEMIAS ESPAÑOLA Y DE LA HISTORIA, HABIENDO CONOCIDO LA PECULIAR CONTROVERSA QUE DURANTE MESES PASADOS SE HA HECHO PÚBLICA EN DIVERSOS ORGANOS DE Prensa VALENCIANOS, ACERCA DEL ORIGEN DE LA LENGUA HABLADA EN LA MAYOR PARTE DE LAS COMARCAS DEL PAÍS VALENCIANO, Y A PETICIÓN DE PERSONAS INTERESADAS EN QUE DEMOS A CONOCER NUESTRA OPINIÓN SOBRE ESTE ASUNTO, CIENTÍFICAMENTE ACLARADO DESDE HACE MUCHOS AÑOS, DESAHORA EXPONEMOS NUESTRA OPINIÓN CON TODOS LOS ESTUDIOSOS DE LAS LENGUAS ROMANAS.

QUE EL «VALENCIANO» ES UNA VARIANTE DIALECTAL DEL CATALÁN, ES DECIR, DEL IDIOMA ROMANO DE LA PENÍNSULA IBERICA EN LA CATALUÑA FRANCESA Y ESPAÑOLA, EN UNA FRANJA DE ARAGÓN, EN LA MAYOR PARTE DEL PAÍS VALENCIANO, EN EL PRINCIPADO DE ANDALUZ Y EN LA CIUDAD BANDA DEL ALJUBER.

POR TODO ELLO, NOS CAUSA SORPRESA VER SER HECHO PÚBLICAMENTE EN DUDA Y AUN ASPERAMENTE IMPUGNADO, POR PERSONAS QUE CLARAMENTE UTILIZAN SUS PROPIOS PREJUICIOS COMO FUENTE DE AUTORIDAD CIENTÍFICA, MIENTRAS PRETENDEN HEDUCULIZAR E INCLUSO INSULTAR A PERSONALIDADES QUE, POR SU ENTERA LADRE, MERECEAN EL RESPETO DE TODOS Y EN PRIMER LUGAR EL NUESTRO.

SE HACE FÁCIL SUPONER QUE TRAS ESAS POSICIONES NEGATIVAS SE OCULTAN CONSIDERACIONES Y PROPÓSITOS QUE EN NADA SE RELACIONAN CON LA VERDAD DE UN HECHO SUFICIENTEMENTE CLARO PARA LA FILOLOGÍA Y PARA LA HISTORIA.

ES CULTURALMENTE INCOMPATIBLE CON EL QUE CONTEMPLAMOS— EN DESMEMBRAR EL PAÍS VALENCIANO DE LA COMUNIDAD IDIOMÁTICA Y CULTURAL CATALANA POR LA QUE, COMO ESCRITORES E INTELLECTUALES ESPAÑOLES, NO TENEMOS SI NO RESPETO Y ADMIRACIÓN, DENTRO DE LA CUAL EL PAÍS VALENCIANO HA TRINDO Y TIENE UN LUGAR TAN RELEVANTE.

30 de junio de 1975

Firmo con mucho gusto el documento presentado por mis compañeros de Academia y no tengo ningún inconveniente en que hagan pública mi adhesión.

No comprendo, de verdad, cómo se puede defender la postura contraria.

Atentamente,

Vicente, Cardenal Enrique y Tarancón
Académico de número de la R.A.E.

Potser va ser un instrument de la Providència, sí”.

Amb l'arribada del papa Joan XXIII i amb ell el Concili Vaticà II, que continuaria el seu bon amic el papa Pau VI, Vicent Enrique i Tarancón va fer un canvi que, si bé Jaume Lorés entén que va ser d'“ideologia”, mossèn Ballarín l'atribueix al fet que el cardenal era un home obedient a l'església i perquè “va endevinar que aquesta anava per altres camins”. En qualsevol cas, “com que era un home bo —continua l'extractor de Queralt— el concili li va donar a entendre que hi havia altres coses i sense deixar de ser un home fidel a l'espiritualitat jesuïta, es va obrir”. I es va convertir en l'home de l'església que va possibilitar la transició.

Cinc mesos abans de la mort del general Franco, concretament, el dia 30 de juny de 1975, el cardenal Tarancón signava un document de la Real Academia Espanola, de la qual ell era membre de número, titulat *La lengua de los valencianos* i que advocava per la unitat de la llengua catalana. Un text propiciat pels atacs contra el lingüista valencià Manuel Sanchis Guarner. “No comprendo, de verdad, cómo se puede defender la postura contraria”, escrivia el cardenal tot just abans de signar-lo.

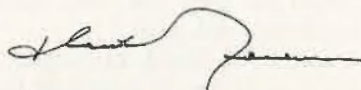
Aquesta adhesió li costaria, deu anys més tard, l'acusació de catalanista. Justament, quan es crea el Consell Valencià de Cultura, mitjançant la Llei 12/1985, de 30 d'octubre, de la Generalitat valenciana. Ciprià Ciscar, aleshores conseller de Cultura, cita el nom de Tarancón com una de les persones que podrien integrar la llista unitària de consellers que havia de

Dalt, el document “La lengua de los valencianos”, de la Real Academia Espanola, que advoca per la unitat de la llengua catalana, signat pel cardenal Tarancón el dia 30 de juny de 1975, tot just cinc mesos abans de la mort del general Franco. Baix, el text “Televisió Valenciana, en valencià!”, en defensa d'una televisió autonòmica monolingüe, també signat pel cardenal.

TELEVISIÓ VALENCIANA, EN VALENCIÀ!

Els valencians signataris, membres del Consell Valencià de Cultura, davant del pròxim inici d'emissió de la Televisió Valenciana i conscients de la gran repercussió que la televisió té en la societat, demanem als grups parlamentaris de les Corts Valencianes que en la Llei de Creació de l'Entitat Pública RTVV s'incluga de manera explícita

QUE TOTES LES EMISSIONS DE LA TVV SIGUEN EN VALENCIÀ.

Vicente Enrique y Tarancón
Barrio, 1908. Cardenal.
E: 28181 Príncipe de España, Arquidiócesis de Madrid i President de la Conferència Episcopal Espanyola.

ser aprovada per les Corts valencianes. Aleshores, Alianza Popular i Unió Valenciana l'acusen de catalanista i el veten. El cardenal entrarà, finalment, en una llista de consens integrada per candidats de totes les forces polítiques amb representació parlamentària autonòmica, però dins la quota del PSOE. El Partit Popular de València combregava, en un comunicat de premsa emès el mateix dia de la mort del cardenal, amb el seu paper compassant durant la transició, “un período del qual hoy todos los ciudadanos nos sentimos orgullosos”. Poc temps després de la seua entrada en el Consell Valencià de Cultura, Tarancón declarava a aquest setmanari que el problema és “aglutinar els valencians i l'aspecte de la llengua és un dels temes més importants, i a València té

unes connotacions... Es tracta de fer una autonomia que siga forta, i tenim elements per fer-la, però no hi ha manera d'entendre'ns. I així... en fi, Déu proveirà, però, malament rai!”.

Ja com a membre del Consell Valencià de Cultura, i davant la Llei de Creació de l'Entitat Pública RTVV, Tarancón va ser un dels signants del document “Televisió Valenciana, en valencià!”. Quan una delegació de la campanya per una televisió valenciana monolingüe va acudir a Vila-real, on vivia des de la seua jubilació com a president de la Conferència Episcopal Espanyola, a demanar-li la signatura, ell va contestar: “Com a cristià, no puc fer altra cosa que ajudar un malalt; televisions en castellà ho són totes i en valencià no n'hi ha cap”.

Tot i que el cardenal Tarancón posara sempre un especial èmfasi a desmarcar l'església de la política, va ser un home amb una gran intuïció en aquest camp. Potser es referia precisament a això, en la darretra entrevista concedida, feta per Canal 9, el passat 3 d'octubre, un dia abans de ser distingit amb el títol de doctor *honoris causa* per la Universitat de València, quan deia que amb els anys havia guanyat en experiència, però havia perdut “instint d'endevinació”.

“Fos com fos —acaba mossèn Ballarín—, Tarancón era una persona bona, generós, abnegat i capaç d'ajudar qui fos. Una vegada es va vendre un hort de tarongers de la seva família per ajudar un capellà que havia fet una tarambanada. I a l'hora de la mort això és el que compta”. **Joan Mari**